

glas

21/2

MAGAZINE OVER GLASKUNST

In dit nummer o.a

Troost en ontsnapping bij Geertje Geertsma

Isabel Fredeus: Glas mag koppig zijn

Schitterend glas - 30 jaar Museum JAN

Eenvoud en evenwicht in glas Klaar Prims

BIBI SMIT
30 JAAR 'IN HET GLAS'

BIBI SMIT: 30 JAAR GLAS OP ZOEK

Boven: Bibi Smit,
Ripples, 2018; deel
van installatie; gebla-
zen en geslepen glas;
h. ca. 30 cm elk. Foto

Frieda Mellema

Bibi Smit, *Hotshop*
met Katrin Maurer
en Mirna den Ouden,
2021. Foto Matilde Bignotti

DIT JAAR IS BIBI SMIT (SON EN BREUGEL, 1965) 30 JAAR GLASBLAZER/
VORMGEVER. HÉT MOMENT OM EVEN PAUZE TE NEMEN EN MET
VOLDOENING TERUG TE KIJKEN OP EEN GLANSRIJKE CARRIÈRE. MAAR
HAAR UITSpraak “IK VOEL ME IN DE KRACHT VAN MIJN LEVEN”
VOORSPELT AL DAT HET TEMPO ER IN DE EIGEN WERKPLAATS STEVIG
IN BLIJFT. MOET OOK, WANT NAAST EEN BUITENTENTONSTELLING
DEZE ZOMER OP HAAR EIGEN LOCATIE NEEMT ZE IN SEPTEMBER OOK
DEEL AAN *MASTERLY THE HAGUE* EN VOOR DE VIJFDE KEER OP RIJ
AAN DE SALONE DEL MOBILE IN MILAAN (IT). EN UITGAANDE VAN
EEN AL BESTAANDE REEKS TENTONSTELLINGEN IN BINNEN- EN
BUITENLAND ZAL ER BESLIST DIT JAAR NOG EEN PRESENTATIE IN EEN
GALERIE OF MUSEUM BIJKOMEN.

DOOR THEA FIGEE

BLAZEN EN NOG STEEDS NAAR DE VERRASSINGEN

Bibi Smit gaat als een speer door naar het nieuwe, het nog onbekende, het ontwikkelen van verrassend werk. Ideeën te over. De energie en werklust spat ten ervan af. Twee werkplaatsen en een grote galerij naast haar huis in Loosdrecht staan vol glasobjecten in wording of voltooid zorgvuldig en mooi in de schijnwerpers te stralen. Het is duidelijk werk van Bibi Smit, maar de hoeveelheid had ook van een heel collectief hard doorwerkende glaskunstenaars kunnen zijn.

ALLES IN EIGEN HAND

Bibi Smit heeft in 30 jaar kunstenaarschap van Engeland naar Schotland en van Milaan tot en met Amerika gereisd om het vak te leren dat ze nu in haar woon- en werkplaats Loosdrecht beoefent. “Ik heb inmiddels zeven machines om alles met glas te kunnen doen”, vertelt ze trots. Ze behoort tot de weinige vrouwelijke glaskunstenaars die zowel zelf ontwerpen als uitvoeren. Het is voor haar essentieel dat ze van bedenken tot en met blazen, snijden en polijsten in eigen hand houdt en vooral in alle vrijheid en met haar eigen kracht (fysiek maar ook geestelijk) schept.

Haar werkplaats, een voormalige paardenstal achter haar verbouwde boerderij in Loosdrecht, is de netste die ik ooit zag. Geen stof. Geen glasscherven of poeders op de grond. Alle tangen en scharen netjes aan de wand. In een aangrenzende werkruimte staan stellingkasten met autonoom werk, maar ook toegepast glas netjes op kleur en vorm bij elkaar. Ernaast aanzetten en ideeën die nog moeten rijpen om op een later moment uitgevoerd te worden. Rust, orde en stilte. Alleen als ze de koeloven opent, zie je dat er nog maar kort geleden is gewerkt. Daarin staan haar meest recente, grillig gevormde glazen wolken, bestemd voor een installatie die ze later dit jaar in het Nederlandse paviljoen in Milaan laat zien. In het midden de smeltoven die zachtjes

Bibi Smit, Wandinstallatie *Ripples*, 2017; geblazen glas; lengte ca. 400 cm. Op de sokkels installatie *Belenos*, 2017; geblazen glas; totaal 200 x 200 cm. Salone del Mobile, Masterly the Dutch in Milaan. Foto Laura Majolino

Bibi Smit, *Luminous Fruits*, 2018; geblazen glas; Glass, h. 22 cm, Ø 26 cm. Foto Raymond de Vries

brommend aankondigt dat hier binnenkort weer gewerkt gaat worden. De glasblazersstoel op strategisch korte afstand van de ovens. Het belang van orde en een opgeruimd atelier leerde ze bij Willem Heesen (1925-2007), bij wie ze in het begin van haar carrière in 1987 stage liep op De Oude Horn. In een schone, opgeruimde en stofvrije werkplaats maak je ruimte vrij om te kunnen focussen op een zo intens mogelijke dialoog met het moeilijke materiaal glas. De ruime en efficiënt ingedeelde werkplaats en het souterrain eronder waar ze permanent een presentatie heeft van haar eigen werk: in alles ademt deze omgeving naast orde en overzicht ook haar liefde voor het vak. “Ik heb een idee in mijn hoofd en in mijn hart. Via mijn adem en mijn armen en handen krijgt dat vorm. Hoe mooi en direct kun je het krijgen. Ik voel een enorme vrijheid te maken wat ik wil, met de kracht die ik in mij heb en mijn liefde voor het materiaal glas. Met die instelling is het voor mij ook belangrijk dat ik alles wat ik ontwerp ook zelf maak - met uiteraard wel een assistent want de stukken zijn te groot om ze alleen te hanteren. Ik werk met thema's, niet altijd vanuit een

schets. Het gebeurt voor een groot deel in het blazen zelf. Daar gebeuren dingen. Dat heeft een schoonheid waar ik bij wil komen. Van een inspirerend voorbeeld als Willem Heesen leerde ik dat verband tussen idee en uitvoering. Ik bewonder zijn sterke overtuiging, zijn respect voor het materiaal glas, zijn betrokkenheid en stimulerende uitspraken. Je moet lef hebben en vechten voor je idealen.”

ARCHITECTUUR, AQUARELLEREN OF GLASBLAZEN

Het gezin waar Bibi Smit in Son en Breugel opgroeide, was redelijk kunstminded maar vooral stimulerend. Toen haar ouders jong waren behoorde een carrière in de kunst niet tot de mogelijkheden. Des te meer steunden ze haar. ‘Volg je hart!’ Vader werkte als veiligheidsinspecteur en moeder aquarelleerde en werkte voor zichzelf als logopediste. Bibi’s zus ging naar de filmacademie. Door met haar moeder samen te aquarelleren ontdekte ze op elfjarige leeftijd voor het eerst dat ‘scheppen’ bij haar hoorde.

Nog maar net 18 sprong ze in het diepe. Ze wilde meer van de wereld zien dan het kleine volle Nederland en vertrok naar Engeland. Daar begon ze in 1984 een basisjaar aan het degelijk bekend staande West Surrey College of Art and Design in Farnham en verkende er de diverse disciplines in de kunst. Het had architectuur kunnen worden, fotografie of film, maar wat ze aan deze academie op de glasafdeling zag gebeuren trok haar het meest. Het was geen technisch glas in lood of fusen, maar het avontuurlijker, expressieve, vloeiende materiaal glas aan de blaaspijp dat haar direct aantrok. “Je voelde de spanning, de hitte, de dynamiek, het fysieke proces, de streng georganiseerde choreografie van al die glasblazers die met het glas aan de pijp van stoel naar gloryhole en terug liepen. Dit materiaal gaf licht en deed me denken aan het aquarelleren waar behalve kleur en vorm ook licht het eindresultaat maakt.”

SCHOTLAND

Glas wordt vaak geassocieerd met hard, scherp en gevaarlijk, maar Bibi Smit ervaart het als zacht, plooibaar en met oneindig veel mogelijkheden om het naar haar hand te zetten.

Ze verdiepte zich drie jaar na het basisjaar in het glas. Ze werd assistent glasblazer bij onder anderen Willem Heesen in Glasstudio De Oude Horn in Acquoy (1987) en van 1988 tot 1989 ook bij Lindean Mill Glass in Galashiels in Schotland. Behalve

Bibi Smit, *Verwaalde vaas*,
2010; geblazen glas; h. 42 cm,
Ø 36-26 cm. Foto Tom Haartsen

de techniek van het glasblazen leerde ze aan de kunstacademie in Engeland ook hoe ze haar eigen bedrijf moest opzetten, presenteren, businessplannen maken en alles wat bij het ondernemen komt kijken. Dat is een groot verschil met de Nederlandse kunstacademies waar elke afgestudeerde dat hoofdstuk met vallen en opstaan nog steeds zelf moet leren. In Schotland kwam ze ook voor wat betreft haar inspiratie ruimschoots aan haar trekken in het ruige landschap waar ze in de bergen wandelde en indrukken opdeed. Contact met de natuur maar ook cultuur waren essentieel.

In 1991 begon ze in Schotland een eigen atelier en inmiddels was ze zover om ook les te geven. Ze doceerde aan het Edinburgh College of Art (VK) en Sunderland University (VK) en andere glascentra in Europa en Amerika. In 1997 kwam ze terug naar Nederland en ging ze in Amsterdam wonen en werken, soms ook in de glasstudio van Richard Meitner. Bij Glas-

studio Van Tetterode in Amsterdam werd ze van 1998 tot 2006 coördinator en docent en zette er workshops op. Lesgeven ervaart ze als inspirerend. Betrokken bij alle facetten van de glaswereld kwam daar ook bij dat ze van 2005 tot 2012 algemeen bestuurslid werd van de Vereniging van Vrienden van Modern Glas.

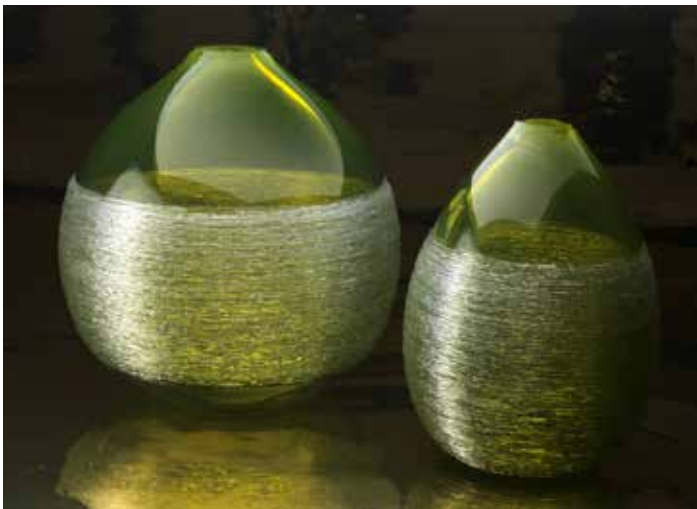
RIMPELINGEN EN WOLKEN

Bibi Smit werkt met thema's maar ook vanuit de eigenschappen van het materiaal glas en vindt ook eigen technieken uit. Zo is ze de enige glaskunstenaar die het glas met pollepels bewerkt. Ze buigt, trekt met pollepels aan het glas, knipt erin en bouwt voort op de dingen die in dit spannende materiaal gebeuren. Het ruige Schotse landschap met water en rotsen leidde destijds tot de eerste beweglijke glasvormen die over knoesthout vloeiden. Maar ook steen combineerde ze in die tijd al met glas en soms gebruikte ze ook mallen. Ze kregen titels

Bettina Sommer van Sommer Dutch Glass Art heeft werk van meerdere ontwerpers in haar portefeuille. Daaronder ook werk van Bibi Smit en met name de *Fluid Forms*. Info op www.sommerdutchglassart.com

Bibi Smit, *Fluid Form*, 2016; geblazen glas; h. 33 cm, Ø 13 cm. Foto Tom Haartsen

Bibi Smit, *Fluid form*, 2018; geblazen glas; h. 34 cm, Ø 13 cm. Foto Tom Haartsen

Bibi Smit, *Luminous Fruits*, 2018; geblazen glas; h. 25 cm elk. Foto Tom Haartsen

Bibi Smit, *Zonder titel*, 2002; geblazen en gesponnen glas, rand geslepen en gepolijst; h. 10 cm, Ø 23 cm. Leidenobject VVMG 2002, oplage 119. Foto Ron Zijlstra

mee als *Frozen Flow* (1997) of *Knoest-schaal* (1996). Golven, rivieren en beweging. Dat wilde ze vormgeven. De natuur was vanaf het begin heel vanzelfsprekend haar grootste inspiratiebron, maar het glas en hoe het zich gedraagt is ook leidend. Zo was ze een keer aan het blazen toen het glas te heet was en in elkaar klapte. In zo'n geval gaat het glas kreuken en die ontdekking leidde tot een hele serie kreukelvazen. De vazen waarin ze de vorm met pollepels uitrekt kunnen titels krijgen als *Verwaaide Vaas*, *Druivenvaas* of *Gestrekte Vaas*.

Van een bijzondere techniek is ook het Jaarobject dat ze in 2002 voor de Vereniging van Vrienden van Modern Glas maakte. Het is een geblazen kom met eromheen gewikkeld en versmolten ragfijne gesponnen glasdraden. Ze schitteren in het licht en refereren aan de rimpelingen in het water. Inmiddels volgden vele series met thema's waarin zowel de vorm van binnen

als van buiten aandacht krijgt. Verschillende glastechnieken passeren de revue. De eindresultaten zijn directe vertalingen van wat de kunstenaar/vormgever aan vormen, kleuren, structuren en impressies in de natuur observeert, maar ze gaan ook over het laten zien van kwetsbaarheid, hard tegenover zacht. 'Inner Feelings', mystiek, kracht en energie. En opvallend is dat ze niet in herhalingen vervalt. Elk thema kent zijn eigen oorspronkelijke uitvoering en nog steeds is het moment niet aangebroken dat Bibi Smit het glas tot in alle facetten kent. Het onvoorspelbare materiaal laat haar nog vaak verrassen en valt op z'n plek in zowel vrij als toegepast werk dat haar allebei even lief is.

HOLLANDSE MEESTERS

Ritme, structuur, kleurverloop, rimpelingen. Het zit allemaal in de natuur, maar je moet het zien. Dat vermogen heeft Bibi Smit. Je hoeft niet eens naar een titel te gissen bij een flinke kroonluchter, bestaande uit cirkels waaraan glazen vogelvormen bungelen. De titel is *Zwerm / Swarm* en gaat natuurlijk over zwermen spreeuwen die in de vroege avond prachtige dansen boven het landschap uitvoeren. Bibi Smit maakte er meerdere. Ze liet een kroonluchter zien bij *Masterly The Hague*, het festival dat historische Nederlandse meesterwerken combineert met Dutch Design. In 2016 was een grotere, vijf meter brede versie hiervan te zien tijdens de Salone del Mobile in Palazzo

Turati in Milaan waarvoor ze sindsdien elk jaar wordt geselecteerd. Het werk van Bibi Smit wordt in de loop der jaren steeds groter en groeit uit tot installaties. "Ik voel een andere sensatie bij groter werk. Je gaat er meer in op." In de presentatie in Milaan was haar kroonluchter geplaatst tegen de achtergrond van een levensgrote replica van de *Nachtwacht* (1642) van Rembrandt van Rijn (1606-1669) die ze bewondert om het krachtige donker/licht palet en dat is dan alweer een link naar de schilderkunst. Misschien is deze link tot nu toe nog iets onderbelicht want wie de nieuwste serie wolken ziet, zou kunnen denken aan de Italiaanse schilder Giorgio Morandi (1890-1964), die ook licht en verstilling in zijn stillevens wist te brengen. Net als Morandi componeert Bibi Smit met wolken tot ze de juiste installatie heeft die in pastelkleur, vorm, licht en verstilde uitstraling precies kloppend is. Zou ze even aarzelen dan hoeft ze slechts haar atelierdeur te openen om de echte wolken te zien – liggend op de horizon – boven het enorm uitgestrekte polderlandschap dat achter haar atelier opdoemt. En dan klopt het.

• *Glas blijft inspireren*
Ledentoonstelling VVMG
Nationaal Glasmuseum Leerdam
Lingedijk 28-30
NL-4142 LD Leerdam
t +31 (0)345-614960
info@nationaalglasmuseum.nl
Open: di t/m za 10.00-17.00 uur
zo 12.00-17.00 uur
Tot en met 15 augustus 2021
www.nationaalglasmuseum.nl

• Salone del Mobile
Masterly the Dutch in Milano
Palazzo Francesco Turati
Milaan, IT
Van 5 t/m 10 september 2021
www.masterly.nu

• Kunstronde Vecht en Plassen
Eigen atelier/galerie
Nieuw Loosdrechtsedijk 184
NL-1231 LD Loosdrecht
18 en 19 september 2021
www.bibismit.nl
www.kunstronde.nl

• *Masterly The Hague*
Museumkwartier
Lange Vijverberg 14-15-16
NL-2513 AC Den Haag
Open: do t/m zo 11.00-18.00 uur
Van 21 t/m 24 oktober 2021
www.masterlythehague.com

Bibi Smit, *Zwerm*, 2018. Vier nieuwe *Zwermen* komen in de wijk Broekgraaf in Leerdam

Rechts: Bibi Smit, *Vogelvlucht*, 2020; installatie, lengte 600 cm. Foto Annemarie Sabelis

Pagina 8: Bibi Smit, *Kroonluchter Zwerm / Swarm*, 2018; heet glas, staal, LED verlichting; h. 100 cm.

Foto Laura Majolino

GLASKUNSTINSTALLATIE ZWERM VOOR EILAND VAN LEEDE IN LEERDAM

Voor toekomstige woningen aan het Eiland van Leede in de wijk Broekgraaf in Leerdam heeft Bettina Sommer van Sommer Dutch Glass Art samen met glaskunstenaar Bibi Smit een voorstel uitgewerkt voor vier zwermen vogels op de gevels van vier woningen (bouwnummer 1, 9, 30 en 37). De kunsttoepassing van glas (200 x 200 cm elk) is gekozen om in de nieuwe wijk de verbinding te maken naar het ambachtelijke glas waar Leerdam zo bekend om staat. Het ontwerp past uitstekend bij de thema's duurzaamheid, ruimte en groen. Zo worden de vogels gemaakt van gerecycled glas en in de kleur van de ijsvogel, het symbool van Broekgraaf.

De installatie *Zwerm* is gebaseerd op bewegingen in de natuur. Kijkend naar de lucht zien we zwermen vogels bewegen in verschillende richtingen, in subtiele maar bijzondere vormen. De spreuwen creëren verbazing en ontzag. Wanneer je naar de zwerm glazen vogels kijkt, word je onderdeel van het werk.